Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philosophia I.II - Cod. Ettenheim-Münster 290

[S.l.], [Anfang 18. Jahrh.]

Philosophia. Liber secundus de ethica s. philosophia morali. Proemium

urn:nbn:de:bsz:31-130078

Visual Library

Philosophiæ
Liber secundus.
De
Ethicâ seu Philosophiâ Morali.

Proemium. De Naturâ et Divisione Ethicæ.

Quæres 1mo. Quid sit Ethica?

R: Sic appellari eam philo partem, quæ tota circa mores versatur.

Quæres 2do. Quid nomine morum intelligatur?

R. Mores dupliciter spectari posse, scilicet, vel in quantum sunt actus, vel in quantum sunt habitus. 1mo modo sumpti sunt actiones liberæ factæ cum cognitione regulæ morum, quibus homo laudem meretur vel vituperium. 2do modo sumpti, sunt propensiones aliquæ in bonum vel malum morale,

G.H. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

, q̃ l. robiscun et nata ē usu a repetitis actibus compata et.

Ff eiue aões morales bonæ, generant hbtum, qui appellatur virtus moralis; aões verò morales malæ generant hbtum, qui nuncupatur vitium.

Ff eiue eẽ ppensioẽs naẽles in bonum morale dicuntur bona indoles, propensioẽs v. in malum, prava et pversa indoles.

Quæres 3tio. Quid sit actus humanus, quid sit actus hominis?

R. Actum humanum appellam eum, qui fit ab hõe humano modo agente, id ē agente ex ↄsilio et deliberaone: in quo hõ à belluis discrepat.

Actus v. hõis, ē is õis, qui fit ab hõe sine attentione ulla aut consilio. v. g. cum aliquis sine attentione l. pedem movet, l. ungues scalpit. hæ ãões quidem fiunt ab hõe, sed n̄ fiunt humano modo, hoc ē, deliberato et consulto.

Quæres 4to. Quotuplex sit Ethica?

R. Dividitur in theor: dicam et practicam, quo bene definit

hbtus directiuus voluntatis circa ea quae hoi bona et moraliter l mala: aliam speculatiuam eamque suam quae operationum rectitudinis recte rationi conformium naturam et proprietates ex principiis certis et euidentibus demonstrat.

Quaeres 3tio. Quaenam sint ista principia?

R. Haec pauca ex innumeris accipito, reddendum cuiuis quod suum est, quodlibet quod tibi non vis fieri alteri ne feceris. parentes colendi sunt. Deo cui nos A oia nostra debemus, parendum est.

Q. 4to. Quodnam sit obiectum materiale Ethica practica?

R. Esse actus humanos, liberos quibus homo ad finem suum vltimum disponitur.

Prob. ijsdem rationibus quibus in loica probavimus. operationes mentis esse obiectum materiale loca practica cum enim praecepta moralia eo conferant, ut a voluntate ponantur actus conformes regulis loca morum, et vitentur difformes.

Q. 5to. Quid sit obiectum formale Ethica practica?

R. ut in loca. Esse operationum rectitudinem moralem.

ꝗ̃ ind(u)cendam, ꝟ seligendam. ~~~. Hic enim rectitudo ꝗ̃ r(ati)o formalis propter quam Ethica practica occupatur circa operationes voluntatis.

Contra haec omnia, eadem fere obiectiones fieri possunt quae fiunt in logica: ꝟ ijsdem ꝗ̃ responsionibus solvuntur mutatis terminis de logica et de morali. Quare nil ꝗ̃ necesse eadem repetere.

Q. Stanco. An Ethica idem sit ac prudentia?

R. Ethicam ꝗ̃ prudentiam universalem, quae nominat quid agendum vel quid fugiendum sit: quae tamen per se solam non sufficit, ut quis recte et prudenter ubique operetur; nam cum eius praecepta universalia sint et indeterminata requiritur criterium, seu prudentia moralis, quae ꝗ̃ sensus communis appellatur, quo hic et nunc determinentur et applicentur ad usum; hanc enim ꝗ̃ doceri Salmantica in proverbio erat.

Dices imo. Si Ethica prudentia esset quisque sciret Ethicam prudenter se gereret; quod saepe contrarium evenit.

R. Distinguo maj. Prudenter se gereret si praeceptis,

qbus inbutas ē poneret gdo maj. Sciens nego maj. sic Distincta maj. nego csqam.

Dices 2do. Ethica agit ttm de uniualibus et prudentia agit de particularibus, ergo Ethica n̄ ē prudentia.

R. Transeat maj. D. mj. prudentia specialis agit de particularibus c. mj. prudentia uniualis nego mj. D. sbz csqns.

Dices 3tio. Ethica agit de prudentia, ergo ipsa n̄ ē prudentia.

R. D. antns. Ethica speculativa agit de prudentia speciali cedo antns. Ethica practica nego antns et csqam.

Q. 9no. Quomodo dividatur?

R. Dividi in Monasticam, oeconomicam, et politicam, Rō huius divisionis est: quia Ethica practica cōtinet 3plicis generis præcepta: alia enim dirigunt hoīem privatum, alia hoīem in familiâ degentem, alia deniq ad bonum commune civitatis spectans.

Arles præcipuam posuit operam in explicanda Ethica monastica in duobus libris magnorum moralium: item